

12. 11. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Občanské právo - Když se řekne nepominutelný dědic

Závěť je soukromá nenáhodná listina, která má prioritu před děděním ze zákona (ex lege). To znamená, že je-li v rámci závěti rozdělen celý zůstavitelův majetek, pak dědění ze zákona absolutně neprobíhá. Vydědění některého z nepominutelných dědiců, tedy učinit prohlášení o vydědění, je výlučným osobním právem zůstavitele, vedle samotného porřízení pro případ smrti a dalších práv zůstavitele. Základní důvody vydědění upravuje občanský zákoník v § 1648 a násl. Jiné důvody nelze brát v úvahu a stanovené důvody nelze výkladem extenzivně rozšiřovat.[1]

V rámci dědického práva se pojmem „nepominutelný dědic“ [2] (dříve se říkalo „neopominutelný“) označují ti, kteří mají zákonný nárok na určitý podíl z pozůstalosti zůstavitele. Tento status obvykle náleží dětem zůstavitele.[3]

Pokud však děti nejsou, mohou být nepominutelnými dědici jejich potomci.[4] Přestože je tento termín celkem běžně znám, jeho právní vymezení může být pro někoho matoucí. Zde se podíváme na to, co to znamená být nepominutelným dědicem a jaká jsou jeho práva a ochrana v rámci dědického řízení.

Zletilý a nezletilý

Právní postavení nepominutelného dědice se liší podle toho, zda je zletilý nebo nezletilý. Nezletilý nepominutelný dědic (ještě nedosáhl 18 let věku), má nárok na tři čtvrtiny jeho zákonného podílu, zatímco zletilý má nárok na nejméně jednu čtvrtinu ($\frac{1}{4}$) tohoto podílu.[5]

Takto nastavená právní úprava má efektivně zajistit, aby i v případě úmrtí zůstavitele dědicové, zvláště ti nezletilí, nebyli ochuzeni o přiměřený díl dědictví.

Ano, čtete správně nezletilé osoby – jsou chráněny více. Je to jako v přírodě, mláďata jsou chráněna více než „vypelichaní jedinci“.

Aby měl nepominutelný dědic nárok na povinný díl, je potřeba, aby své právo řádně uplatnil. Na potomky nepominutelného dědice tedy nárok na povinný díl přechází až v momentě, kdy bylo toto právo uplatněno, ale nepominutelný dědic se nedožil vyplacení povinného dílu.

Může se nepominutelný dědic/dědička svého práva na povinný díl vzdát? Ano, to samozřejmě může.[6]

Zopakujme si - právo na povinný dědický podíl vzniká pouze dítěti zůstavitele (tedy jeho dceři či synovi), nebo případně vnoučatům zůstavitele, pakliže potomci zůstavitele nedědí.

Sourozenci, rodiče, prarodiče a dokonce ani tchyně mezi nepominutelné dědice v Česku nepatří. Stejně tak zůstavitelovi kočky a psi, i když je během života měl třeba i radši než některé skutečné nepominutelné dědice.

Kdy nepominutelný dědic nemá nárok na podíl dědictví?

V životě lidském ovšem nastávají i případy, kdy nedědí ani zmíněný privilegovaný dědic. Nárok na povinný díl nevzniká nepominutelnému dědici v případě, že se sám zřekl dědictví,

nebo došlo k jeho vydědění zůstavitelem. Vydědění nepominutelného dědice pak může nastat pouze za předpokladu, že platí jedna z níže uvedených skutečností:[\[7\]](#)

Nepominutelný dědic neposkytl zůstaviteli pomoc v nouzi, když ji potřeboval,

nepominutelný dědic neprojevuje o zůstavitele zájem, nepominutelný dědic byl odsouzen za spáchání trestného činu, který svědčí o jeho zvrhlé povaze, nepominutelný dědic vede trvale nezřízený život.

Vydědit nepominutelného dědice může zůstavitel i v případě, kdy je dotyčná osoba zadlužená nebo marnotratná,[\[8\]](#) a to do takové míry, že se zůstavitel obává, že nebude zachován povinný podíl pro dědicovy potomky. Vydědění v této situaci funguje obvykle tak, že zákonný podíl dědictví odkáže zůstavitel svým vnoučatům (tedy potomkům dotyčného nepominutelného dědice).

Pozor, zmíněné skutečnosti nemají relevantní účinek na výpočet povinných dílů ostatních dědiců. Jestliže některý nepominutelný dědic nedědí, z právního hlediska to neznačí, že by se *povinné díly* ostatních nepominutelných dědiců navýšily o jeho díl.

Ochrana nepominutelných dědiců

Nepominutelní dědici jsou chráněni občanským zákoníkem. V případě neplatného vydědění má nepominutelný dědic právo na svůj povinný díl. A pokud je zkrácen na hodnotě povinného dílu, tak má právo na jeho doplnění.

Právo na povinný díl má nepominutelný dědic, který byl vyděděn neplatně anebo byl opomenut zůstavitelem, ačkoliv zůstavitel věděl, že je naživu a nijak se proti zůstaviteli neprovinil. Dále pak byl takový privilegovaný dědic opomenut zůstavitelem, neboť o něm nevěděl anebo odmítl dědictví s výhradou povinného dílu či dostal méně, než stanoví zákon. V takovém případě má právo na doplnění svého povinného dílu.

Nepominutelný dědic nemá právo na podíl z pozůstalosti, nýbrž „jen“ na peněžní částku rovnající se hodnotě povinného podílu.

Pozor, v relevantních případech může příslušný soud povolit splátky na povinný díl nebo odklad jeho splatnosti.

Pro stanovení povinného dílu se zůstavitelův majetek sepíše a odhadne, zůstavitelovy dluhy se od hodnoty majetku odečtou, zápočty na povinný díl se naopak připočtou.

Připomeňme ustanovení § 1848, které jasně stanoví, pakliže nevysloví zůstavitel důvod vydědění, má nepominutelný dědic právo na povinný díl, ledaže se proti němu prokáže zákonný důvod vydědění.

Závěr:

Je důležité si uvědomit, že dědické právo a nároky nepominutelných dědiců neradno podceňovat.

Dobrá rada na závěr - Jestliže jste v situaci, kde se vztahují práva nepominutelného dědice na váš případ nebo řešíte větší majetky anebo máte složitější rodinné a další vztahy, je vhodné věc včas

konzultovat s právníkem – nejlépe rovnou s notářem či jeho zaměstnanci.

Sice platí okřídlené „Mrtvý prd ví“ (útlocitnějším čtenářům se omlouváme za vhled do právníkové kuchyně), nicméně ani tak není dobré dědické řízení podceňovat.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.,
právní pedagog

Prameny:

Občanský zákoník - (zák. č. [89/2012](#) Sb.).

K dispozici >>> [zde](#).

K dispozici >>> [zde](#).

K dispozici >>> [zde](#).

K dispozici >>> [zde](#).

Fiala R., Drápal L.: Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář. 2. vydání, C.H.Beck, 2022.

Gerhart K.: Úskalí vydědění pro nepominutelné dědice, Epravo.cz, 2023

[1] Srov. Gerhart K.: Úskalí vydědění pro nepominutelné dědice, Epravo.cz, 2023

[2] Viz ustanovení § 1642 a násl. ObčZ

[3] Viz ustanovení § 1643 ObčZ

[4] Viz ustanov. 1643 odst.1 ObčZ

[5] Viz ustanov. 1643 odst.2 ObčZ

[6] Viz ustanovení § 1645 ObčZ

[7] Viz ustanovení § 1646 ObčZ

[8] Viz ustanovení § 1647 ObčZ

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)